Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

8.6.2022

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

VIITE Kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö ICES:n tieteellisestä neuvosta Itämeren kalastuskiintiöiksi 2023 (E 72/2022 vp)

ASIA Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Suomen kannasta kansainvälisen merentutkimusneuvosto ICES:n tieteellisiin neuvoihin Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2023

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) tieteelliseen neuvoon vuodelle 2023 sekä maa- ja metsätalousministeriön laatimaan perusmuistioon (MMM2022-00456) Suomen kannasta. SVK esittää lohta ja meritaimenta koskien lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

TIETEELLINEN NEUVO KOSKIEN LOHTA JA MERITAIMENTA

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES on antanut neuvonsa vuoden 2023 enimmäissaaliskiintiöistä eli TAC:sta Itämeren kalakannoille.

ICES:n antama **lohta** koskeva tieteellinen neuvo on sama kuin vuodelle 2022 annettu. Sen mukaan Itämeren pääaltaalla (leveyspiirin 59°30´N eteläpuolella) sekakantakalastuksen (sekä kaupallinen että vapaa-ajankalastus) lohisaalis tulisi olla nolla lohta.
Pohjanlahdella (osa-alueilla 29N, 30 ja 31) voidaan jatkaa kutuvaelluksella (touko-elokuussa) oleviin lohiin kohdistuvaa entisen kaltaista lohenkalastusta niin, että kokonaissaalis on enintään 75 000 lohta. Myös Suomenlahtea koskeva neuvo on toisinto viime vuodelta. Sen mukaan lohen kokonaissaalis voisi olla enintään 11 800 lohta. Samalla ICES toteaa, että luontaisiin lohikantoihin kohdistuvan kalastuskuolleisuuden tulisi olla mahdollisimman alhainen.

ICES:n neuvon mukainen kalastuksensäätely antaisi Itämeren pääaltaaseen laskevien jokien heikoille lohikannoille mahdollisuuden elpyä, kun taas Pohjanlahden alueen vahvimmat villit lohikannat kestäisivät esitetyn mukaisen pyyntikuolleisuuden.

Meritaimenta koskevassa neuvossaan ICES toteaa, että meritaimeneen kohdistuvaa kalastusta tulisi vähentää luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi. Neuvoon on uutena lisätty, että

näiden toimenpiteiden tulisi koskea myös sellaisia kalastusmenetelmiä, joissa meritaimenia saadaan sivusaaliina. Lisäksi neuvon mukaan on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä.

VALTIONEUVOSTON KANTA

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

ICES:n neuvot muodostavat perustan syyskuussa annettavalle komission ehdotukselle vuoden 2023 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä. Lopullisesti niistä päätetään Maatalous- ja kalastusneuvoston kokouksessa 17-18.10.2022.

Suomen BALTFISH:ssa ja neuvostossa sekä komission suuntaan tapahtuvaa ennakkovaikuttamista varten on tarpeen muodostaa keskeisten kalakantojen TAC:eista Suomen kanta varhaisessa vaiheessa ICESin neuvojen perusteella.

Peruskanta

Suomi kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2023 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC

ICES toistaa neuvonsa vuodelle 2022, jonka mukaan sekä kaupallisen että vapaa-ajankalastuksen lohisaaliin meren sekakantakalastuksessa tulisi olla nolla kalaa myös vuonna 2023. Pohjoisella-Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59° 30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31) voidaan neljän merimailin sisäpuolella kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana) kuitenkin kalastaa kohdennetusti enintään 75 000 lohta.

ICES:n neuvon perusteella lohen sekakantakalastus Itämeren pääaltaalla leveyspiirin 59°30´N eteläpuolella tulisi edelleen pitää kiellettynä heikkojen lohikantojen elvyttämiseksi. Kielto koskisi myös alueella harjoitettavaa lohen vapaa-ajankalastusta. Vuodelle 2022 tehtiin tätä koskeva ratkaisu, mutta lohen vapaa-ajankalastuksessa sallittiin yhden eväleikatun lohen pitämisen kalastajaa ja päivää kohden. Suomi pitää tieteellisen neuvon mukaisen kalastuskiellon asettamista Itämeren pääaltaalle erittäin tärkeänä.

Suomi kannattaa ICES:n neuvon mukaista ratkaisua vuodelle 2023 siten, että lohisaalis osa-alueilla 29N, 30 ja 31 olisi ICES:n esittämä enintään 75 000 lohta. Vähimmäisratkaisuna voidaan kuitenkin hyväksyä vuonna 2022 tehtyä ratkaisua vastaava järjestely, jonka mukaan vuoden 2022 TAC kaupalliselle kalastukselle asetettiin 63 811 loheksi siten, että muut Itämeren jäsenvaltiot sitoutuivat siirtämään hyödyttömiksi tulleet lohikiintiönsä tarvittavilta osin ylläpitämään Suomen (ja Ruotsin) rannikkokalastusta.

Suomi edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot edelleen valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatetaan.

Suomi pitää erittäin tärkeänä, että Itämerelle saadaan lohen monivuotinen suunnitelma. Lisäksi Suomi katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Suomenlahden lohen TAC

ICES:n neuvon mukaan kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 11 800 lohta. Tästä määrästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien sekä vapautettujen alamittaisten (kuolleet) lohien määrä ja arvioitu raportoimaton saalis sekä Venäjän osuus (9,3 %).

Suomi kannattaa Suomenlahden lohen TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon mukaisesti 9 455 loheksi.

Meritaimen

Suomi kannattaa sitä, että meritaimenen kalastuskieltoa jatketaan myös vuonna 2023 neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Suomi on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia ratkaisuja, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävän kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VAPAA-AJANKALASTAJIEN NÄKEMYKSET KOSKIEN LOHTA JA TAIMENTA

Itämeren pääaltaan lohen TAC

SVK toteaa, ettei Itämeren lohikantojen tilassa olla kattavasti saavutettu tavoitteena olevaa 75 % smolttituotantoa. Tavoitteeseen pääsy vaatii sekakantakalastuksen vähentämistä Itämeren pääaltaalla ja lisäksi jokisuiden ja jokien kalastuksen säätelyä sekä vaellusesteiden poistoja ja lisääntymisalueiden kunnostuksia. Erityisesti pääaltaan osalta on tapahtunut merkittävä muutos, kun kuluvalle vuodelle kiellettiin lohen kohdennettu kaupallinen kalastus ja vapaa-ajankalastuksessa sallittiin vain yhden rasvaeväleikatun lohen saaliiksi ottaminen päivässä.
SVK lähtökohtaisesti ja alla oleva tarkennus huomioon ottaen kannattaa Suomen kannaksi tehtyä tieteellisen neuvon mukaista esitystä Itämeren pääaltaan lohenkalastuksen kieltämisestä myös vuonna 2023.
Valtioneuvoston kannan viimeisessä kappaleessa käsitellään neuvotteluprosessissa tarvittavaa neuvotteluvaraa. Jo nyt on ilmeistä, että aiempien vuosien tapaan valtioneuvoston kannaksi tullaan syksyllä esittämään, että Suomi voi hyväksyä Itämeren pääaltaalla kaupallisen kalastuksen muiden lajien pyynnille välttämättömät lohen sivusaaliskiintiöt.
SVK katsoo, että Suomen neuvotteluvaran tulee sisältää myös valmius hyväksyä rajoitetun vapaa-ajankalastuksen jatkamisen hyväksyminen Itämeren pääaltaalla.
Lohen vapaa-ajankalastuksen täysimääräinen kieltäminen pääaltaalla ei tule sen suuren taloudellisen merkityksensä takia saamaan jatkossakaan laajaa kannatusta kiintiöistä päätettäessä. Esimerkiksi pelkästään Saksassa lohenkalastuksen arvoksi on ennen vuotta 2022 laskettu 5 000 000 miljoonaa euroa vuodessa ja yhden saalislohen arvoksi 1 000 euroa. SVK:n esityksen myötä neuvotteluvaraan

sisältyisi mahdollisuus hyväksyä lohen vapaa-ajankalastus pääaltaalla sellaisia säädöksiä noudattaen, jotka tukevat heikkojen lohikantoihin elpymistä.

Pohjanlahden lohen TAC

ICES esittää kaupallisen- ja vapaa-ajankalastuksen yhteenlasketuksi maksimaaliseksi saaliiksi yhteensä 75 000 lohta Pohjanlahdella vuonna 2023. **SVK voi kannattaa esitystä Suomen kannaksi.**

ICES toteaa neuvossaan, että Pohjanlahden alueella kutuvaelluksella olevaa lohta voidaan kalastaa nykyisen rannikkokalastuksen tapaan. **SVK huomauttaa, että toisin kuin esityksessä Suomen kannaksi annetaan ymmärtää, ei ICES:n varsinaiseen tieteelliseen neuvoon sisälly sanallista mainintaa siitä, että kaiken kalastuksen tulisi tapahtua enintään neljän merimailin päässä rannikosta** (eli perusviivasta eli sisäisten aluevesien ulkorajasta) **olevalla alueella.** SVK:n näkemyksen mukaan ICES ei ole antanut neuvoja vapaa-ajankalastuksen säädöksiksi tai rajoittamiseksi Pohjanlahdella, vaan rannikkokalastuksella tarkoitetaan kaupallista kalastusta. Esiin nostettu neljän merimailin termi on tuttu kaupallista kalastusta koskevista säädöksistä, mikä tukee SVK:n näkemystä.

ICES:n neuvossa esitetyn Pohjanlahden 75 000 lohen kiintiön määrittämiseen sisältyy oletus vapaa-ajankalastuksen lohisaaliin jatkumisesta vuoden 2020 kaltaisena, joka ICES:n tietojen mukaan oli Pohjanlahdella (osa-alueet 29N, 30 ja 31) Suomessa ja Ruotsissa yhteensä 5 500 lohta. Tästä vapaa-ajankalastuksen kokonaissaaliista suomalaisten vetouistelijoiden osuus oli enintään 1 700 lohta. Vetouistelu kohdistuu samoihin Pohjanlahden Suomen puoleisella osalla kutuvaelluksella oleviin vahvoihin villeihin lohikantoihin ja istutettuihin lohiin, joita myös kaupalliset kalastajat pyytävät. ICES toteaa neuvossaan, että tehtyjen kantamääritysten perusteella ei Pohjanlahden eikä Ahvenanmeren lohenkalastuksen saaliissa kutuvaelluksen aikaan esiinny Itämeren pääaltaan lohikantojen yksilöitä.

Maa- ja metsätalousvaliokunta kiinnitti viimesyksyisessä kalastuskiintiölausunnossaan (MmVL 19/2021) huomiota merilohen vapaa-ajankalastusmahdollisuuksiin seuraavasti: ”*Valiokunta korostaa, että vapaa-ajankalastuksella on tärkeä merkitys myös alueella kalastusmatkailun parissa toimiville yrityksille, ja tämän vuoksi kalastusrajoitusten vaikutuksia kalastusmatkailuun tulee seurata. Valiokunta pitää tärkeänä, että vapaa-ajankalastajien omaa asiantuntemusta hyödynnetään arvioitaessa lohenpyynnin rajoitusten vaikutuksia eri kalastajaryhmiin.*”
Valiokunnan kannasta huolimatta ei Suomi vuotta 2022 koskeneissa kiintiöneuvotteluissa puolustanut suomalaista vapaa-ajankalastusta. Myöskään nyt esitetyssä vuotta 2023 koskevassa Suomen kannassa ei Pohjanlahden osalta vapaa-ajankalastuksen edellytyksiä puolusteta. Sen sijaan Taloudelliset vaikutukset -kappaleessa tyydytään toteamaan uusien säädösten lukuisat negatiiviset vaikutukset ja seuraukset. Numeeristen tietojen puuttuessa ei vaikutusten mittakaavasta saa käsitystä.

SVK:n syksyllä 2021 tekemän arvion mukaan suomalaisten uistelusaaliista noin 70 % pyydetään rannikon syvyysprofiilista johtuen kauempana, kuin neljän merimailin päässä perusviivasta. Tämä muun rannikkokalastuksen tavoin kutuvaelluksella olevista lohista koostuva noin 1 200 lohen saalisosuus (taloudelliselta arvoltaan noin 1,3 milj. €, laskettu SVK:n Merilohen uistelu Suomessa vuonna 2017 -selvityksen perusteella) jäisi pyytämättä, mikäli neljän merimailin rajoitus koskisi myös vapaa-ajankalastusta. Lisäksi on todettava, ettei uistelijoiden 30–100 tuhannen euron venehankintojen hintaa ole kustannuksissa otettu huomioon.

Koska Marinin hallitusohjelmassa tunnistetaan tarve edistää kalastusmatkailun kehittymistä erityisesti valtion vesialueilla sekä sen aluetaloudellisten vaikutusten kasvua, **edellyttää SVK Suomen kannassa näkyvän tieteellisen neuvon mukaisen ja aluetaloudellisesti arvokkaan**

lohenuistelun harrastamisedellytysten puolustamisen. Lisäksi SVK huomauttaa, ettei esitys tue Marinin hallitusohjelmaan kuuluvan Vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategian tahtotilan edistämistä.

SVK:n näkemyksen mukaan on riittävää ja tieteellisen neuvon mukaista ohjata Pohjanlahdella tapahtuvaa lohen vapaa-ajankalastusta vuonna 2023 jo voimassa olevin kansallisin kiintiö- ja pyyntialuesäädöksin. Tämän selventämiseksi SVK esittää tarkennettavaksi Suomen kantaa seuraavalla lisäyksellä:
Suomi kannattaa kaupallisen lohenkalastuksen sallimista vain neljän merimailin sisäpuolella sekä luonnonlohiin kohdentuvan kalastuksen rajaamista kaikkia koskien aikavälille toukokuun alusta elokuun loppuun.

Suomenlahden lohen TAC

Suomenlahden ICES:n neuvossa todetaan, mikä on jätetty perusmuistiosta pois, että kaiken luontaisiin lohiin kohdistuvan kalastuskuolevuuden tulisi olla mahdollisimman alhainen. **SVK:n mukaan Suomen tulee edistää toimia, joilla lohen kaupallista kalastusta kohdennetaan Suomenlahdella istutettuun eli rasvaeväleikattuun loheen. Käytännön toimenpiteenä tulisi pyyntiä ohjata pois esimerkiksi Kymijoen suulta, jonne Suomen puolen villeistä lohista iso osa pyrkii.**

Meritaimen

SVK kannattaa meritaimenen kalastusrajoituksen kautta toteutettavaa lohen salakalastuksen estämisen jatkamista. **SVK esittää, että Suomen tulee lisäksi kannattaa ICES:n neuvoa elinympäristöjen kunnostamisesta ja vaellusesteiden poistamisesta sekä neuvon mukaisia toimia meritaimenen sivusaaliskuolleisuuden vähentämiseksi, erityisesti verkkokalastuksen lisäsäätelyä.**

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Olli Saari
toiminnanjohtaja